

ODZIV NA RECENZIJO

Jož Ramovš. *Socialni delavec in alkoholizem; metodologija za delo strokovnih in vodstvenih služb v delovni organizaciji*. Knjižnica Sindikati 94, Delavska enotnost, Ljubljana 1988

Zapis Milka Poštraka ob izidu zgoraj omenjene knjige (Socialno delo, 27, 1988, 4: 259-261) me je spodbudil, da spremenim svojo recenzijo in se v svojem prispevku osredotočim na bistvene novosti, ki jih delo prinaša in jih Poštrak presoja kot že znane.

Ko razmišljam o možnih vzrokih za to, da se dviguje nad knjigo in avtorja ter da ugotavlja, kako delo ni izvirno oziroma da "ne prinaša kaj bistveno "novega", vsaj ne s področja teorije", se mi vedno bolj utrjuje ugotovitev, da Milko Poštrak s sodobno alkoholologijo ni seznanjen, vprašljivo pa je tudi njegovo poznavanje ostalih knjig s tega področja, ki jih v zapisu sicer navaja.

Socialni delavci se pri svojem delu vsak dan srečujemo s posledicami alkoholizma, ne glede na to, v kateri instituciji delamo. Enako velja za ostale strokovne delavce na področju pomoči ljudem v stiski. Ljudje, katerih življenje je prizadeto, ker živijo ob alkoholiku, in ki pri nas iščejo pomoč oziroma smernice o tem, kako naj ravnaajo, upravičeno pričakujejo, da bo informacija strokovnega delavca ustrezna, da ne bo dezinformacija.

Socialni ali drugi strokovni delavci, ki niso dodatno usposobljeni za delo v alkoholologiji in ki ne poznajo sodobnih spoznanj na tem področju, so pri svojem delu z alkoholiki, njihovimi svojci in nadrejenimi nujno neuspešni, neučinkoviti.

Kronična neučinkovitost na tem področju pa je socialnemu delu kot stroki le v škodo.

Poglejmo najpomembnejše novosti v knjigi, katerih upoštevanje pomeni dvig kvalitete socialnega dela oziroma pogoj za učinkovito spoprijemanje z alkoholizmom v strokov-

nem delokrogu:

1. Za učinkovitost strokovnega dela je izrednega pomena opredelitev vlog pri soočanju z alkoholizmom. Avtor razmejuje pet (5) vlog. Pri urejanju alkoholizma so te naslednje: alkoholik, prizadeti ob njem, informatorji in spodbujevalci, terapevti in sozdravljenci. Na podoben način so razmejene vloge na področju pomoči ireverzibilnim alkoholikom in na področju preventive.

Prav gotovo pomen omenjene razmejitve vlog najlaže presojamo tisti strokovni delavci, ki se usposabljam v alkoholologiji in imamo pri tem delu lastne izkušnje; izkušnje z delom pred leti, ko smo v odnosu do alkoholikov in njihovih svojcev ravnali neustrezno in smo zaradi neznanja prevzemali nase vloge, v katerih smo bili nujno neuspešni, ne glede na vloženi trud in pa novejšje izkušnje, ko pri delu upoštevamo sodobna spoznanja, o katerih piše dr. Ramovš. Dosledno upoštevanje in spoštovanje razmejitve vlog strokovnega delavca obvaruje pred neuspehi, ki imajo več posledic:

- človeku v stiski začasno ali trajno onemogočijo usmeritev na pot urejanja,

- socialnemu delavcu (če ni doživljajsko otopel) onemogočajo doživljanje zadovoljstva ob uspešnosti, iz katerega se poraja nov delovni zagon,

- neučinkovitost hromi socialno delo, ki je mlada stroka, in mu znižuje ugled.

2. Vzporedno z razmejitvami vlog je treba pri soočenju s problemom alkoholizma upoštevati spoznanje, o katerem govori avtor knjige, ko pravi, da je diagnosticiranje alkoholikov v terapevtske namene lahko le avtodiagnosticiranje alkoholika oziroma njegovega primarnega okolja.

Vsako postavljanje diagnoz s strani strokovnega delavca pri alkoholiku in njegovemu svojcu utrjuje alkoholno obrambo. Tako diagnosticiranje je lahko le etiketiranje in stigmatiziranje posameznika in njegove družine, s čimer jih kot ljudi močno prizadenemo, saj se je izraz alkoholik iz nevtralne medicinske strokovne diagnoze prelevil v negativno moralno označitev, ki za prizadete predstavlja sramoto.

Razumevanje bistva in potrebe postavljanja avtodiagnoze je za socialnega delavca nujno, če teži za tem, da bi alkoholika in njegovo družino dejansko usmeril na pot urejanja ali rešitve njihove težave. Sele takrat je lahko kot informator in spodbujevalec uspešen. Če tega ne upošteva, je kaj lahko in hitro preganjalec alkoholikov, kar se od socialnih delavcev pogosto zahteva. Strokovni delavci,

ki ne poskrbijo za pridobivanje znanja na tem področju, pogosto podležejo takim zahtevam in v jalovih bojih izgublajo veselje do dela, predvsem pa ljudem v stiski škodujejo.

3. Avtor knjige si s svojim delom močno prizadeva dvigniti raven in s tem tudi ugled stroke socialnega dela, ki naj bi ljudem v različnih življenjskih stiskah zagotavljala učinkovite oblike pomoči.

V svojem delokrogu je avtor skozi desetletje ustvarjal in razvijal metodologijo dela na tem področju. Življenje kaže, da z uspehom.

Predvsem četrto poglavje knjige je namenjeno metodologiji dela z alkoholiki, njihovimi svojci in nadrejenimi. V tem poglavju nam avtor predstavlja konkretne obrazce za socialni izvid, sporočila svojcem in nadrejenim v različnih primerih in potem primer popisa socialne težave... Navedena poročila imajo veliko vsebinsko vrednost ter lahko vplivajo na posameznika aktivizirajoče, saj povzemajo tista spoznanja in dejstva, ki so za konkretni primer pomembna in jih prizadeti ob alkoholiku mora poznati, da se lahko odgovorno in suvereno odloča o svojem nadaljnjem ravnanju. Nemogoče je namreč npr. od delovodje zahtevati in pričakovati, da bo ob določenem zapletu z delavcem alkoholikom prebral knjigo z alkoholološko vsebino, zagotovo pa bo namenil čas vsebini poročila, ki je kratko in ki zgoščeno obravnava temo, ki njega kot odgovornega oziroma prizadetega močno zanima.

Predstavljanje problematike in možnosti ukrepanja na tak način je kvalitetnejše kot ad hoc pogovori, ko se posameznika (strokovni delavec in prizadeti ob alkoholiku) pogosto prepričujeta, kakšna je njuna vloga.

Da so vse to novosti, o katerih ne moreš brati v do zdaj obstoječi strokovni literaturi, je dejstvo, preko katerega bralec, ki mu je to področje znano, ne more. Zato se mi zdi ocena Milka Postraka neustrezna in površna.

Vsekakor je vsebina knjige za stroko tako pomembna, da jo je treba upoštevati in vključiti v izobraževalni proces na matični šoli (poleg ostale literature s področja alkoholologije), saj socialni delavci ugotavljamo, da potrebnega znanja za uspešno soočanje s tem obsežnim družbenim pojavom v času šolanja nismo dobili.

Tudi neznanje strokovnih delavcev (tudi psihologov, zdravnikov in drugih) prispeva svoj delež k vzdrževanju neurejenosti na tem področju.

Branka Knific